

Urantia-kirja

<< [Luku 95](#) | [Osat](#) | [Sisältö](#) | [Luku 97](#) >>

Luku 96

Jahve – heprealaisten Jumala

96:0.1 (1052.1) KUN ihminen muodostaa itselleen käsitystä Jumaluudesta, hän ottaa siihen aluksi mukaan kaikki jumalat, alistaa sitten kaikki vieraat jumalat heimojumaluudelleen ja lopulta sulkee pois kaikki muut kuin lopullista ja korkeinta arvoa edustavan ainoan Jumalan. Juutalaiset yhdistivät kaikki jumalat omaan ylevämpään ”Herran, Israelin Jumalan” käsitteeseensä. Samalla tavoin tekivät hindut yhdistäessään moninaiset jumaluutensa Rigvedassa hahmotelluksi ”jumalten henkiyhteisyydeksi”, kun taas mesopotamialaiset supistivat jumaljoukkonsa aikaisempaa keskitetyimmäksi Bel-Mardukin käsitteeksi. Nämä monoteistiset ajatukset kypsyivät kaikkialla maailmassa hieman sen jälkeen, kun Makiventa Melkisedek oli ilmestynyt Palestiinan Saalemiin. Mutta Melkisedekin käsitys Jumaluudesta oli erilainen kuin evoluutionvaraisen filosofian kehittämä mukaanlukemisen, alistamisen ja poissulkemisen kautta saatu jumaluuskäsitys. Se

nimittäin pohjautui yksinomaan *luovaan voimaan*, ja varsin pian se vaikutti Mesopotamian, Intian ja Egyptin korkeimpiin jumaluuskäsityksiin.

96:0.2 (1052.2) Keeniläiset ja useat muut kanaanilaisheimot kunnioittivat Saalemin uskontoa yhtenä perinteenään. Ja eräs Melkisedekin lihaksitulemisen tarkoitus olikin, että yksijumalainen uskonto edistyisi niin paljon, että siitä olisi valmistamaan tietä tämän ainoan Jumalan erään Pojan maan päällä tapahtuvalle lahjoittautumiselle. Mikael saattoi tuskin saapua Urantialle, ennen kuin siellä oli sellainen Universaaliseen Isään uskova kansa, jonka pariin hän voi ilmestyä.

96:0.3 (1052.3) Saalemin uskonto säilyi Palestiinassa keeniläisten keskuudessa heidän uskonkäsityksensä. Ja tähän uskontoon, siinä muodossa, jossa heprealaiset sen myöhemmin omaksuivat, vaikuttivat ensin egyptiläiset moraaliopit, myöhemmin babylonialainen teologinen ajattelu ja lopuksi iranilaiset hyvän ja pahan käsitteet. Heprealainen uskonto perustuu perimmältään Abrahamin ja Makiventa Melkisedekin väliseen liittoon, kehityksellisesti se on monien olosuhteista johtuvien ainutlaatuisten seikkojen tuote, mutta kulttuurin alalla se on estotta lainannut aineksia koko Levantin uskonnosta, moraalista ja filosofiasta. Juuri heprealaisen uskonnon kautta länsimaiden kansoille välittyi paljon Egyptin, Mesopotamian ja Iranin moraalikäsitysten ja uskonnollisen ajattelun aineksia.

1. Seemiläisten jumaluuskäsityksiä

96:1.1 (1052.4) Alkuaikojen seemiläisten mielestä kaikessa asui jokin henki. Oli eläin- ja kasvimaailman henkiä; oli vuosikierron henkiä, jälkikasvun herra; oli tulen, veden ja ilman henkiä; oli todellinen henkien jumalkunta pelättäväksi ja palvottavaksi. Eikä Melkisedekin opetus Universaalisesta Luojusta koskaan täysin hävittänyt uskoa näihin alisteisiin henkiin tai luonnonjumaliin.

96:1.2 (1052.5) Heprealaisten edistymisen polyteismistä henoteismin kautta monoteismiin ei ollut keskeytymätöntä eikä jatkuvaa käsitysten kehittymistä, vaan he kokivat jumaluuskäsitystensä kehityksessä monia taantumisia, samalla kun seemiläisuskovien eri ryhmien keskuudessa jokaisen aikakauden kuluessa ilmeni toisistaan poikkeavia jumalakäsityksiä. Aikojen kuluessa he tulivat jumalakäsitteistään käyttäneeksi lukuisia erilaisia sanallisia ilmaisuja, ja jotta välttyttäisiin sekaannukselta, määritellään seuraavaksi nämä erilaiset Jumaluudesta käytetyt nimitykset pitäen silmällä sitä, miten ne liittyivät juutalaisen teologian kehitykseen:

96:1.3 (1053.1) 1. *Jahve* oli niiden eteläpalestiinalaisheimojen jumala, jotka yhdistivät tämän jumaluuskäsityksen Horebin vuoreen, Siinain tulivuoreen. Jahve oli vain yksi niistä sadoista ja tuhansista luonnonjumalista, jotka saivat osakseen seemiläisheimojen ja -kansojen huomion ja jotka vaativat näiltä palvontaa.

96:1.4 (1053.2) 2. *El Eljon*. Melkisedekin Saalemissa-oleskelun jälkeen säilyi hänen oppinsa Jumaluudesta vuosisatojen ajan erilaisina versioina, mutta yleensä Jumaluuteen viitattiin termillä El Eljon, taivaan Kaikkein Korkein Jumala. Monet seemiläiset – Abrahamin lähimmät jälkeläiset mukaan luettuina – palvoivat joinakin aikoina sekä Jahvea että El Eljonia.

96:1.5 (1053.3) 3. *El Shaddai*. On vaikea selittää, mitä El Shaddai tarkoitti. Tämä jumalakäsitys oli Amenemopen Viisaudenkirjan opetuksista johdettu yhdistelmäkäsitys, jota Ikhnatonin Aton-oppi oli muuntanut ja johon olivat lisäksi vaikuttaneet El Eljon -käsitteeseen sisällytetyt Melkisedekin opetukset. Mutta sitä mukaa kun El Shaddain käsite levisi heprealaiseen ajatteluun, se värittyi kauttaaltaan autiomaan Jahve-uskomuksista.

96:1.6 (1053.4) Eräs tämän aikakauden uskonnon hallitsevista ajatuksista oli egyptiläinen jumalallisen Kaitselmuksen käsite, oppi, jonka mukaan aineellinen menestys oli palkinto El Shaddain palvelemisesta.

96:1.7 (1053.5) 4. *El*. Kaiken tämän terminologisen sekavuuden ja käsitteellisen epämääräisyyden keskellä monet hartaat uskovat yrittivät vilpittömästi palvoa kaikkia näitä kehittyviä jumaluuskäsityksiä, ja niin sai alkunsa tapa käyttää tästä yhdistelmäjumaluudesta puhuttaessa sanaa El. Ja tähän termiin sisällytettiin vielä muitakin beduiinien luonnonjumalia.

96:1.8 (1053.6)

5. *Elohim*. Kishissä ja Uurissa säilyi kauan sumerilais-kaldealaisia ryhmiä, jotka opettivat sellaista kolme Jumalaa yhdessä Jumalassa -käsitetä, joka perustui Aatamin ja Melkisedekin päivien traditioihin. Kyseinen oppi kulkeutui Egyptiin, jossa tätä Kolminaisuutta palvottiin Elohim-nimisenä, tai yksikössä Eloah. Egyptin filosofiset piirit ja myöhemmät heprealaista syntyperää olevat aleksandrialaisopettajat opettivat tätä monikollisten Jumalten ykseyttä, ja monet eksoduksenaikaiset Mooseksen neuvonantajat uskoivat tähän Kolminaisuuteen. Mutta kolminaisen Elohimin käsitteestä ei koskaan tullut varsinaista heprealaisen teologian osaa, ennen kuin heprealaiset olivat joutuneet babylonialaisten poliittiseen vaikutuspiiriin.

96:1.9 (1053.7)

6. *Eri nimiä*. Seemiläiset eivät mielellään lausuneet ääneen Jumaluutensa nimeä, ja siksi he turvautuivat aikojen kuluessa lukuisiin eri nimityksiin, sellaisiin kuin Jumalan Henki, Herra, Herran Enkeli, Kaikkivaltias, Pyhä, Kaikkein Korkein, Adonai, Päivien Muinainen; Herra, Israelin Jumala; Taivaan ja Maan Luoja, Kyrios, Jah, Sotajoukkojen Herra, Taivaallinen Isä.

96:1.10 (1053.8)

Jehova on termi, joka on otettu käyttöön vähän aikaa sitten merkitsemään sitä loppuunvietyä Jahve-käsitystä, joka lopulta kehittyi heprealaisten pitkän kokemuksen myötä. Mutta Jehova-nimi tuli käyttöön vasta tuhat viisisataa vuotta Jeesuksen aikojen jälkeen.

96:1.11 (1054.1)

Suunnilleen vuoteen 2000 eKr. saakka Siinaivuori oli ajoittain toimiva tulivuori niin, että satunnaisia purkauksia esiintyi vielä niinkin myöhään kuin israelilaisten näillä seuduin oleskelun

aikana. Tuli ja savu sekä tämän tulivuoren purkauksiin liittyneet jylisevät räjähdykset tekivät kaikki syvän vaikutuksen lähiseutujen beduiineihin, herättivät heissä kunnioittavaa kauhua ja saivat heidät suuresti pelkäämään Jahvea. Tästä Horebvuoren hengestä tuli myöhemmin heprealaissemiittien jumala, ja lopulta he uskoivat hänen olevan kaikkien muiden jumalten yläpuolella.

96:1.12 (1054.2) Kanaanilaiset olivat jo pitkään kunnioittaneet Jahvea, ja vaikka monet keeniläiset uskoivatkin – kuka enemmän, kuka vähemmän – El Eljoniin, Saalemin uskonnon ylijumalaan, kanaanilaisten enemmistö piti kuitenkin löyhästi kiinni vanhojen heimojumaluuksien palvonnasta. He eivät olleet kovinkaan halukkaita luopumaan kansallisista jumaluuksistaan kansainvälisen, saati planeettainvälisen Jumalan hyväksi. Yleismaailmallinen jumaluus ei ollut heille mieleen, ja siksi nämä heimot palvoivat yhä heimojumaluuksiaan, joihin kuuluivat muiden muassa Jahve ja beduiinipaimentolaisten käsitystä Siinain tulivuoren hengestä symboloivat hopeiset ja kultaiset vasikat.

96:1.13 (1054.3) Vaikka syyrialaiset palvoivat omia jumaliaan, he uskoivat myös heprealaisten Jahveen, sillä heidän profeettansa sanoivat Syyrian kuninkaalle: ”Heidän jumalansa ovat kukkuloiden jumalia, siksi he olivat meitä voimakkaampia; mutta taistelkaamme heitä vastaan tasangolla, ja olemme silloin varmasti vahvempia kuin he.”

96:1.14 (1054.4) Kun ihminen etenee sivistyksen alalla, niin vähäisemmät jumalat alistetaan ylimmälle jumaluudelle; suuri Jupiter jatkaa elämäänsä enää huudahduksissa. Monoteistit pitävät alisteisia jumaliaan enää henkinä, riivaajina, kohtalottarina, merenneitoina,

keijukaisina, tonttuina, peikkoina, menninkäisinä ja pahana silmänä. Heprealaiset kävivät läpi henoteistisen vaiheen ja uskoivat kauan aikaa muidenkin jumalien kuin Jahven olemassaoloon, mutta he olivat yhä enemmän sitä mieltä, että nämä muukalaiset jumaluudet olivat Jahven suhteen alisteisia. He myönsivät amorilaisten jumalan, Kemoshin, todelliseksi, mutta pitivät kiinni siitä, että tämä oli Jahven suhteen alisteinen.

96:1.15 (1054.5) Jahve-käsite on kaikista niistä teorioista, jotka kuolevainen on Jumalasta rakentanut, käynyt läpi laajimman kehityksen. Sen asteittain tapahtunutta kehitystä voidaan verrata vain siihen Aasiassa tapahtuneeseen Buddha-käsitteen vaiheittaiseen muodonmuutokseen, joka lopuksi johti Universaalisen Absoluutin käsitteeseen, aivan kuten Jahve-käsitekin viimein päätyi ideaan Universaalisesta Isästä. Mutta historiaan kuuluvana tosiasiana olisi ymmärrettävä, että vaikka juutalaiset näin vaihtoivatkin jumaluusnäkemyksensä Horebvuoren heimojumalasta myöhempien aikojen rakastavaksi ja laupiaaksi Luoja-Isäksi, he eivät kuitenkaan muuttaneet hänen nimeään, vaan kutsuivat tätä kehittyvää jumaluuskäsitettään kaiken aikaa Jahveksi.

2. Seemiläiset kansat

96:2.1 (1054.6) Idän seemiläiset olivat hyvin organisoituja ja hyvin johdettuja ratsumiehiä, jotka tunkeutuivat hedelmällisen puolikuun itäkulmille ja liittyivät siellä babylonialaisiin. Uurin seudun

kaldealaiset kuuluivat itäseemiläisten joukossa edistyneimpiin. Foinikialaiset olivat oivallinen ja hyvin järjestynyt sekoittuneiden seemiläisten ryhmä, joka piti hallussaan Palestiinan läntistä lohkoa Välimeren rannikolla. Seemiläiset kuuluivat rotunsa puolesta Urantian sekoittuneimpiin kansanheimoihin; heissä oli perintötekijöitä lähes kaikista maailman yhdeksästä rodusta.

96:2.2 (1054.7) Arabian seemiläiset taistelivat kerran toisensa jälkeen tiensä pohjoiseen Luvattuun Maahan, maahan, joka ”vuosi maitoa ja mettä”, mutta aivan yhtä usein ajoivat paremmin järjestyneet ja sivistyneemmät pohjoisen seemiläiset ja heettiläiset heidät sieltä pois. Myöhemmin, erään epätavallisen ankaran nälänhädän aikana, nämä sinne tänne kuljeksivat beduiinit menivät suurin joukoin Egyptiin ryhtyäkseen urakkatyöläisiksi Egyptin julkisilla työmailla, mutta vain huomatakseen ennen pitkää, että he olivat joutuneet katkeraan orjuuteen, tekemään Niilinlaakson tavallisten ja maahan poljettujen työläisten ankaraa päivätyötä.

96:2.3 (1055.1) Vasta Makiventa Melkisedekin ja Abrahamin aikojen jälkeen kutsuttiin tiettyjä seemiläisheimoja omaperäisten uskonnollisten käsitystensä vuoksi Israelin lapsiksi ja myöhemmin heprealaisiksi, juutalaisiksi ja ”valituksi kansaksi”. Abraham ei ollut kaikkien heprealaisten rodullinen isä. Hän ei ollut edes kaikkien niiden beduiini-seemiläisten kantaisä, joita pidettiin Egyptin vankeudessa. On totta, että hänen Egyptistä tulleet jälkeläisensä kylläkin muodostivat myöhemmän juutalaiskansan kantajoukon, mutta Israelin sukukuntiin liitettyjen miesten ja naisten laaja enemmistö ei ollut koskaan oleskellut Egyptissä. He olivat vain

näiden kaltaisia nomadeja, jotka halusivat kulkea Mooseksen johdolla Abrahamin lasten ja heidän Egyptistä lähteneiden seemiläistoveriensa taivaltaessa Pohjois-Arabian poikki.

96:2.4 (1055.2) Melkisedekin opetus El Eljonista, Kaikkein Korkeimmasta, ja liittosopimus uskon kautta saavutettavasta jumalallisesta suosiollisuudesta oli siihen mennessä enimmältään jo unohtunut, kun Egypti orjuutti ne seemiläiskansat, jotka kohta muodostaisivat heprealaisen kansakunnan. Mutta koko tämän vankeudessa vietetyn ajan nämä Arabian nomadit säilyttivät kauan jatkuneen perinteellisen uskonsa Jahveen oman rotunsa jumaluutena.

96:2.5 (1055.3) Jahvea palvoi yli sata erillistä Arabian heimoa, ja ellei oteta lukuun Melkisedekin El Eljon -käsitteen häivähdystä, joka käsitys säilyi sekoittuneista heprealaisista ja egyptiläisistä rotuaineksista koostuvien Egyptin sivistyneempien kansanluokkien keskuudessa, heprealaisten vankiorjien syvien rivien uskontona oli vanhan, magiasta ja uhraamisesta koostuvan Jahve-rituaalin muunneltu versio.

3. Verraton Mooses

96:3.1 (1055.4) Korkeimmasta Luojusta esitettyjen heprealaisten käsitysten ja ihanteiden kehityksen alku ajoittuu aikaan, jolloin seemiläiset lähtivät Egyptistä suuren johtajan, opettajan ja

organisoijan – Mooseksen – johdolla. Hänen äitinsä oli Egyptin kuningasperheestä; hänen isänsä oli seemiläinen virkamies, joka toimi yhdysmiehenä hallituksen ja beduiinivankien välillä. Mooseksella oli näin ollen ominaisuuksia, jotka periytyivät erinomaisista rodullisista lähteistä. Hänen sukujuuriinsa kuului niin suuressa määrin sekoittuneita rotuaineiksia, että on mahdotonta luokitella häntä mihinkään yksittäiseen rodulliseen ryhmään kuuluvaksi. Ellei hän olisi ollut näin sekoittunutta rotutyyppejä, hän ei milloinkaan olisi osoittanut sitä epätavallista monipuolisuutta ja sopeutumiskykyä, jonka ansiosta hän pystyi hallitsemaan sen monenkirjavan lauman, joka lopulta liittyi hänen johdollaan Egyptistä Arabian autiomaahan pakeneviin beduiiniseemiläisten joukkoon.

96:3.2 (1055.5) Niilin valtakunnan kulttuurin tarjoamista houkutuksista piittaamatta Mooses päätti sitoa oman kohtalonsa isänsä kansan kohtaloon. Siihen aikaan kun tämä suuri organisoiija laati suunnitelmiaan isänsä kansan lopulta tapahtuvaksi vapauttamiseksi, beduiinivangeilla oli tuskin maininnan arvoista uskontoa. Heillä ei tosiasiassa ollut varsinaista jumalakäsitystä eikä mitään toivoa maailmassa.

96:3.3 (1055.6) Yksikään johtaja ei konsanaan ole ryhtynyt tuomaan uudistuksia ja kohennusta surkeammalle, lannistetummalle, alakuloisemmalle ja tietämättömämmälle ihmisryhmälle. Mutta näiden orjien perintöaineisiin kätkeytyi piileviä kehittymisen mahdollisuuksia, ja oli olemassa riittävä määrä sivistyneitä johtajia, jotka Mooses oli valmentanut kapinapäivää ja

vapauteenmurtautumista varten, jotta näistä muodostuisi tehokkaiden organisaattoreiden joukko. Nämä oivalliset miehet olivat toimineet omien maanmiestensä syntyperäisinä työnjohtajina. He olivat saaneet jonkin verran opetusta, koska Mooseksella oli vaikutusvaltaa Egyptin hallitsijoihin.

96:3.4 (1056.1) Mooses yritti diplomaattisin sanakääntein neuvottelemalla saada seemiläistoverinsa vapauteen. Hän ja hänen veljensä solmivat Egyptin kuninkaan kanssa sopimuksen, jonka nojalla heille myönnettiin lupa lähteä kenenkään häiritsemättä Niilinlaaksosta Arabian erämaahan. Heidän oli määrä saada vaatimaton rahana ja tavarana maksettava palkkio heidän Egyptissä suorittamansa, pitkään jatkuneen palvelun vastikkeeksi. Heprealaiset sopivat puolestaan, että he ylläpitäisivät ystävällisiä suhteita faaraoihin eivätkä liittyisi mihinkään Egyptin-vastaiseen liittokuntaan. Mutta jälkeinpäin kuningas katsoi kaikesta huolimatta sopivaksi kieltäytyä tunnustamasta tätä sopimusta, ja hän esitti perustelunaan sellaisen tekosyn, että hänen vakoojansa olivat havainneet beduiiniorjien keskuudessa epälojaalisuutta. Hän väitti näiden pyrkivän vapauteen tarkoituksenaan lähteä erämaahan organisoimaan nomadit Egyptiä vastaan.

96:3.5 (1056.2) Mutta Mooses ei lannistunut. Hän odotti aikaansa, ja vajaan vuoden kuluttua, kun Egyptin sotavoimat olivat viimeistä miestä myöten liikekannalla torjumassa kahta samanaikaista hyökkäystä: voimakasta libyalaisten päällekkarkasta etelän suunnalta ja kreikkalaisten laivastohyökkäystä pohjoisen suunnalta, tämä peloton organisoija johdatti maanmiehensä dramaattisen,

öisen pakoretken muodossa pois Egyptistä. Tämä rynnistys vapauteen suunniteltiin huolellisesti ja toteutettiin taitavasti. Ja heprealaisten hanke onnistui, vaikka faarao ja pieni egyptiläisjoukko-osasto ajoivatkin heitä kiivaasti takaa. Kaikki egyptiläiset kaatuivat pakolaisten puolustukseen ja jättivät jälkeensä runsaan sotasaaliin, jota kaikkea vielä lisäsi pakenevan orja-armeijan ryöstösaalis sen marssiessa eteenpäin kohti esi-isiensä erämaakotia.

4. Julistustyö Jahven puolesta

96:4.1 (1056.3) Mooseksen opin kehitys ja ylevyys on vaikuttanut miltei puoleen maailmaan, ja se vaikuttaa edelleen, vielä kahdennellakymmenennellä vuosisadallakin. Vaikka Mooses ymmärsikin edistyneempää egyptiläistä uskonnonfilosofiaa, beduiiniorjat eivät tällaisista opetuksista paljonkaan tienneet, mutta he eivät koskaan olleet täysin unohtaneet sitä Horebvuoren jumalaa, jota heidän esivanhempansa olivat kutsuneet Jahveksi.

96:4.2 (1056.4) Mooses oli kuullut Makiventa Melkisedekin opetuksista sekä isältään että äidiltään, joiden uskonnollisten vakaumusten yhteisyys onkin selityksenä tälle epätavalliselle avioliitolle kuninkaallista verta olevan naisen ja vangittuna pidettyyn rotuun kuuluvan miehen välillä. Mooseksen appi-isä oli keeniläinen El Eljonin palvoja, mutta vapauttajan vanhemmat olivat El Shaddaihin uskovia. Niinpä Mooses kasvatettiin El Shaddain kannattajaksi. Appi-isän vaikutuksesta hänestä tuli El Eljonin kannattaja, ja siihen

aikaan mennessä, jolloin heprealaiset Egyptistä-paon jälkeen leiriytyivät Siinaivuoren ympärille, hän oli muodostanut uuden ja entistä laajemman jumaluuskäsityksen (jonka hän oli johtanut kaikista aikaisemmista uskonnoistaan), jota hän viisautta osoittaen päätti julistaa kansalleen laajennettuna käsityksenä heidän ikivanhasta heimojumalastaan Jahvesta.

96:4.3 (1056.5) Mooses oli yrittänyt opettaa näille beduiineille El Eljonin ideaa, mutta jo ennen Egyptistä-lähtöä hän oli tullut vakuuttuneeksi siitä, etteivät nämä koskaan ymmärtäisi tätä oppia kokonaisuudessaan. Siksi hän tieten tahtoen valitsi kompromissiratkaisun omaksumalla heidän heimonsa erämaajumalan seuraajiensa yhdeksi ja ainoaksi jumalaksi. Mooses ei erityisesti opettanut, etteikö muilla kansoilla ja kansakunnilla saattanut olla muita jumalia, mutta hän väitti päättäväisesti, että Jahve oli kaiken yllä ja yläpuolella ja että tämä oli sitä erityisesti heprealaisille. Mutta häntä vaivasi jatkuvasti se kiusallinen tilanne, että hänen piti yrittää tuoda uusi ja korkeampi jumaluusideansa näiden tietämättömien orjien tietoisuuteen ikivanhan Jahve-sanan valepuvussa, Jahven, jonka eduskuvana oli aina ollut beduiiniheimojen kultainen vasikka.

96:4.4 (1056.6) Se seikka, että Jahve oli pakomatkaa taittavien heprealaisten jumala, selittää, miksi he viipyivät niin kauan Siinain pyhän vuoren juurella, ja sen, miksi he juuri siellä saivat ne kymmenen käskyä, jotka Mooses julisti Jahven, Horebin jumalan, nimessä. Tämän Siinain juurella vietetyn pitkähkön ajan kuluessa

tehtiin vasta kehittymään päässeeseen heprealaisen palvontatoiminnan uskonnollisista seremonioista entistä täydellisempiä.

96:4.5 (1057.1) Ei näytä siltä, että Mooses olisi koskaan onnistunut saamaan kehittämäänsä, melko pitkälle edistynyttä seremoniaalista palvontatoimintaa vakiintumaan ja pitämään seuraajansa koossa yli neljännesvuosisadan ajan, ellei olisi sattunut, että Horeb purkautui rajusti heidän kolmannen sen juurella viettämänsä palvonnantäyteen viikon aikana. ”Jahven vuori paloi tulella ja siitä nousi savu niin kuin pätsin savu, ja koko vuori vapisi kovasti.” Tämän luonnonmullistuksen huomioon ottaen ei ole mitään yllättävää, että Mooses pystyi juurruttamaan veljiensä mieleen opetuksen, jonka mukaan heidän Jumalansa oli ”mahtava, kauhea, kuluttava tuli, peljättävä ja kaikkivoipainen”.

96:4.6 (1057.2) Mooses julisti Jahven olevan Herra, Israelin Jumala, joka oli erottanut heprealaiset valituksi kansakseen. Mooses oli rakentamassa uutta kansakuntaa, ja hän oli kyllin viisas sitoakseen uskonnolliset opetuksensa kansallisuuteen. Ja hän kertoi seuraajilleen, että Jahve oli ankara työnjohtaja, ”kiivas Jumala”. Mutta kaikesta huolimatta hän koetti laajentaa heidän käsitystään jumalallisuudesta opettamalla heille, että Jahve oli ”kaiken lihan henkien Jumala”, ja sanomalla: ”Sinun turvasi on ikiaikojen Jumala, sinua kannattavat iankaikkiset käsivarret.” Mooses opetti, että Jahve oli Jumala, joka piti sopimuksensa; että hän ”ei jätä sinua eikä hukuta sinua; hän ei unhota sinun isiesi kanssa tekemäänsä liittoa, sillä Herra rakastaa sinua, eikä hän unhota valaa, jonka hän vannoi isillesi.”

96:4.7 (1057.3) Mooses teki sankarillisen yrityksen kohottaakseen Jahven korkeimman Jumaluuden arvoasemaan, kun hän esitti Jahven ”totuuden Jumalana, joka on vailla vääryyttä, vanhurskas ja oikeamielinen kaikissa teoissansa.” Ja tästä ylevästä opetuksesta huolimatta hänen seuraajiensa rajoittunut käsityskyky pakotti kuitenkin puhumaan Jumalasta niin kuin tämä olisi ihmisen kuva, ikään kuin hän olisi altis kiukun-, vihan- ja ankaruudenpuuskille, jopa että hän olisi kostonhaluinen ja että hän antaisi ihmisen käyttäytymisen vaikuttaa herkästi itseensä.

96:4.8 (1057.4) Mooseksen opetusten kautta tästä heimokohtaisesta luonnonjumala Jahvesta tuli Herra, Israelin Jumala, joka kulki heidän kanssaan autiomaan halki ja jopa maanpakolaisuuteen. Maanpakolaisuudessa hänet ennen pitkää miellettiin kaikkien kansojen Jumalaksi. Myöhempi vankeus, joka piti juutalaiset orjina Babylonissa, vapautti kehittyvän Jahve-käsitteen lopulta niin, että se saattoi omaksua kaikkien kansakuntien Jumalan monoteistisen roolin.

96:4.9 (1057.5) Heprealaisten uskontohistorian ainoalaatuisin ja hämmästyttävin piirre on tämä jumaluuskäsitteen katkeamaton kehitys alkeellisesta Horebvuoren jumalasta heidän toinen toistaan seuranneiden hengellisten johtajiensa opetusten myötä sille korkealle kehitystasolle, joka kuvastuu Jesajain opetuksissa Jumaluudesta, Jesajain, jotka julistivat tuntemamme suurenmoista käsitystä rakastavasta ja laupiaasta Luoja-Isästä.

5. Mooseksen opetukset

96:5.1 (1057.6) Mooseksessa yhdistyivät epätavallisella tavalla sotilasjohtaja, sosiaalinen organisoija ja uskonnonopettaja. Hän oli tärkein yksittäinen maailman opettaja ja johtaja Makiventan ja Jeesuksen aikojen välillä. Mooses koetti Israelissa ottaa käyttöön useita sellaisia uudistuksia, joista ei ole säilynyt mitään muistiinmerkintöjä. Yhden ihmisiän kuluessa hän johdatti niin kutsuttujen heprealaisten monikielisen lauman pois orjuudesta ja sivistymättömästä harhailusta, samalla kun hän laski perustuksen sittemmin tapahtuneelle kansakunnan muodostumiselle ja rodun säilymiselle.

96:5.2 (1057.7) Aikakirjat tietävät Mooseksen suurenmoisesta työstä varsin vähän siksi, ettei heprealaisilla eksoduksen aikoihin vielä ollut kirjoitettua kieltä. Muistiinmerkinnät Mooseksen ajoista ja aikaansaannoksista saatiin tuhat vuotta suuren johtajan kuoleman jälkeen vielä olemassa olleista muistitiedoista.

96:5.3 (1058.1) Monet niistä asioista, joissa Mooses meni egyptiläisten ja ympäristön levanttilaisheimojen uskonnon ohi ja yli, olivat Melkisedekin ajasta kertovien keeniläisten perimätietojen ansiota. Ilman Makiventan Abrahamille ja tämän aikalaisille antamaa opetusta heprealaiset olisivat tulleet Egyptistä toivottomassa pimeydessä. Mooses ja hänen appensa Jetro keräsivät yhteen, mitä Melkisedekin päivien traditioista oli jäljellä, ja nämä opetukset egyptiläisten oppineisuuteen liitettyinä opastivat Moosesta hänen

luodessaan israelilaisille entistä paremman uskonnon ja rituaalin. Mooses oli organisoiija. Hän valikoi Egyptin ja Palestiinan uskonnosta ja tapasäännöistä parhaat ainekset, ja yhdistämällä nämä käytännöt perimätietoihin Melkisedekin opetuksista hän laati heprealaisen palvontaseremonioiden järjestelmän.

96:5.4 (1058.2) Mooses uskoi Kaitselmukseen, sillä hän oli saanut pahan tartunnan sellaisista Egyptissä vallalla olleista opeista, joiden mukaan Niili ja muut luonnonelementit olivat yliluonnollisen säätelyn kohteita. Hänen näkemyksensä Jumalasta oli suurenmoinen, mutta hän oli perin juurin tosissaan opettaessaan heprealaisille, että jos he vain tottelisivat Jumalaa, niin ”Hän rakastaa sinua, siunaa sinua ja antaa sinun lisääntyä. Hän siunaa sinun kohtusi hedelmän ja maasi hedelmän, siunaa viljasi, viinisi, öljysi ja karjalaumasi. Siunattu olet sinä oleva yli kaikkien muitten kansojen, ja Herra, sinun Jumalasi on poistava sinusta kaikki sairaudet; ei ainoatakaan Egyptin kovista taudeista hän ole paneva sinun kärsittäväksesi.” Hän jopa sanoi: ”Muista Herraa, sinun Jumalaasi, sillä hän antaa sinulle kyvyn hankkia rikkautta.” ”Sinä lainaat monelle kansalle, mutta sinun ei tarvitse lainaa ottaa, ja sinä vallitset monia kansoja, mutta ne eivät vallitse sinua.”

96:5.5 (1058.3) Mutta oli totisesti säälittävää katsella tämän Mooseksen suurenmoisen mielen yrittävän sovittaa hänen ylevää käsitystään El Eljonista, Kaikkein Korkeimmasta, tietämättömien ja lukutaidottomien heprealaisten käsityskyvyn tasolle. Koolle

kutsumilleen johtajille hän jyrisi: ”Herra, teidän Jumalanne on ainoa Jumala; hänen rinnallaan ei muuta jumalaa ole.” Sekalaiselle väenkokoukselle hän sen sijaan julisti: ”Kuka on Jumalanne vertainen kaikkien jumalten joukossa?” Rohkeasti ja osittain menestystä koken Mooses asettui vastustamaan fetissejä ja epäjumalainpalvontaa, niinpä hän julisti: ”Te ette sinä päivänä, jona Herra puhui teille tulen keskeltä Horebilla, nähneet hänestä minkäänlaista muotoa.” Hän kielsi myös kaikenlaisten kuvapatsaiden tekemisen.

96:5.6 (1058.4) Mooses pelkäsi julistaa Jahven laupeutta, koska hän katsoi paremmaksi herättää kansassaan kauhua Jumalan oikeudenmukaisuutta kohtaan tunnettavan pelon muodossa, ja niinpä hän sanoi: ”Herra, teidän Jumalanne on jumalain Jumala ja herrain Herra, suuri, voimallinen ja peljättävä Jumala, joka ei kunnioita ihmistä.” Levottomia sukuyhteisöjä hän taas pyrki hillitsemään julistamalla, että ”teidän Jumalanne tappaa, milloin niskuroitte häntä vastaan; hän parantaa ja pidentää elämää, kun tottelette häntä.” Mutta Mooses opetti näille heimoille, että niistä tulisi Jumalan valittu kansa vain sillä ehdolla, että ne ”pitäisivät kaikki hänen käskynsä ja noudattaisivat hänen säädöksiänsä.”

96:5.7 (1058.5) Näinä alkuaikoina heprealaisille annettiin vain vähän tietoa Jumalan laupeudesta. He saivat kuulla Jumalasta, joka oli ”Kaikkivaltias; Herra on soturi, taistelujen Jumala, häikäisevä voimassaan, joka lyö hajalle vihollisensa.” ”Herra, teidän Jumalanne, kävelee leirin keskelle vapahtamaan teidät.” Israelilaiset ajattelivat

Jumalastaan, että tämä rakasti heitä, mutta että hän oli myös se, joka ”paadutti faraon sydämen” ja ”kirosi heidän vihollisensa”.

96:5.8 (1058.6) Vaikka Mooses esittikin Israelin lapsille hetkellisiä välähdyksiä universaalisesta ja hyvää tekevästä Jumaluudesta, heidän jokapäiväinen käsityksensä Jahvesta oli silti käsitys Jumalasta, joka ei ollut kuin vähän ympäristökansojen heimojumalia parempi. Heidän jumalakäsityksensä oli alkeellinen, karkea ja antropomorfinen. Kun Moosesta ei enää ollut, nämä beduiiniheimot palasivat nopeasti puolibarbaarisiin käsityksiin Horebin ja erämaan ikivanhoista jumalistaan. Entistä laajempi ja ylevämpi näkemys Jumalasta, jonka Mooses aina silloin tällöin esitti johtajilleen, katosi pian näköpiiristä, samalla kun suurin osa kansasta kääntyi palvomaan kultaisia vasikkafetissejään, se kun oli palestiinalaispaimentolaisten Jahve-symboli.

96:5.9 (1059.1) Kun Mooses luovutti heprealaisten päällikkyyden Joosualle, hän oli jo kerännyt yhteen tuhansia Abrahamin, Naahorin, Lootin ja muiden sukulaisheimojen sivusukuisia jälkeläisiä ja ajanut nämä kokoon paimentolaissotureista koostuvaksi, omillaan toimeentulevaksi ja osittain itseänsäateleväksi kansakunnaksi.

6. Mooseksen kuoleman jälkeen vallinnut jumalakäsitys

96:6.1 (1059.2) Mooseksen esittämä ylevä käsitys Jahvesta rappeutui nopeasti hänen kuolemansa jälkeen. Joosua ja Israelin johtajat vaalivat vielä perinteitä kaikkientietävästä, hyvää tekevästä ja kaikkivaltiaasta Jumalasta, mutta tavallinen rahvas kääntyi pian takaisin vanhempaan, erämaassa vallinneeseen Jahve-käsitykseen. Ja tämä jumaluuskäsityksen taantuminen voimistui entisestään tämän jälkeen seuranneen erilaisten heimosheikkien eli niin kutsuttujen tuomareiden hallituskauden kuluessa.

96:6.2 (1059.3) Mooseksen epätavallisen persoonallisuuden lumovoima oli pitänyt hänen seuraajiensa sydämessä elävänä jumalakäsitteen jatkuvan laajenemisen edellyttämää innostusta, mutta kun nämä aikanaan saapuivat Palestiinan hedelmällisille maille, he ennen pitkää muuttuivat kiertelevästä paimentolaisheimosta paikalleen asettuneiksi ja jokseenkin rauhallisiksi viljelijöiksi. Ja tämä elintapojen kehitys ja uskonnollisen katsantokannan muutos edellyttivät myös enemmän tai vähemmän täydellistä muutosta siinä, minkälaatuiseksi he käsittivät Jumalansa Jahven luonteen. Niihin aikoihin, jolloin Siinain ankara, tyly, vaativainen ja jyrisevä erämaajumala alkoi muuttua myöhemmin ilmaantuneeksi käsitykseksi rakkauden, oikeuden ja laupeuden Jumalasta, heprealaiset kadottivat Mooseksen ylevät opetukset miltei tyystin näkyvistään. He olivat kadottamaisillaan monoteistiset käsityksensä kokonaisuudessaan, he olivat vähällä menettää tilaisuutensa tulla siksi kansaksi, joka toimisi tärkeänä renkaana Urantian hengellisessä kehityksessä, eli ryhmäksi, joka säilyttäisi Melkisedekin opetuksen

yhdestä Jumalasta tämän samaisen kaikkien Isän lahjoittaman Pojan lihaksitulemisen aikaan saakka.

96:6.3 (1059.4) Joosua koetti epätoivoisesti ylläpitää heimoveljiensä mielessä käsitystä korkeimmasta Jahvesta ja antoi julistaa: ”Niin kuin minä olin Mooseksen kanssa, niin minä olen sinunkin kanssasi; minä en jätä sinua enkä hylkää sinua.” Joosua katsoi tarpeelliseksi saarnata epäuskoiselle kansalleen ankaraa evankeliumia, kansalle, joka oli aivan liian halukas uskomaan vanhaan kotoperäiseen uskontoonsa, mutta haluton edistymään uskoon ja vanhurskauteen perustuvan uskonnon alalla. Joosuan opetuksen pääsisällöksi muodostui ajatus ”Jahve on pyhä Jumala; hän on kiivas Jumala, hän ei anna anteeksi teidän rikoksianne ja syntejänne.” Tämän ajanjakson korkein käsitys välitti Jahvesta kuvan Jumalana, joka oli ”voiman, tuomion ja oikeuden Jumala”.

96:6.4 (1059.5) Mutta myös tänä pimeyden aikakautena saattoi silloin tällöin ilmestyä yksinäinen opettaja, joka julisti Mooseksen käsitystä jumalallisuudesta: ”Te pahuuden lapset, ette voi palvella Herraa, sillä hän on pyhä Jumala.” ”Onko kuolevainen ihminen muka vanhurskaampi kuin Jumala? Olisiko ihminen Tekijäänsä puhtaampi?” ”Voitko sinä etsimällä löytää Jumalan? Voitko koskaan kokonaan päästä selvyYTEEN Kaikkivaltiaasta? Katso, Jumala on suuri ja me emme häntä tunne. Vaikka me koskettaisimme Kaikkivaltiaasta, me emme pääsisi hänestä selvyYTEEN.”

7. Psalmit ja Jobin kirja

96:7.1 (1060.1) Sheikkiensä ja pappiensa johtamina heprealaiset saivat heiveröisen jalansijan Palestiinasta. Mutta kohta he ajautuivat takaisin henkistä pimeyttä ilmentäviin, erämaassa vallinneisiin uskomuksiin ja saivat tartuntaa vähemmän edistyneistä kanaanilaisista uskonnollisista tavoista. Heistä tuli epäjumalainpalvojia ja irstailijoita, ja heidän käsityksensä Jumaluudesta vaipui kauas niiden egyptiläisten ja mesopotamialaisten jumaluuskäsitysten alapuolelle, joita muutamat jäljellä olleet saalemilaisryhmät pitivät vireillä ja joita on kirjattu muutamiin psalmeihin sekä niin kutsuttuun Jobin kirjaan.

96:7.2 (1060.2) Psalmit ovat runsaan kahdenkymmenen kirjoittajan käsialaa. Monet niistä ovat egyptiläisten ja mesopotamialaisten opettajien kirjoittamia. Näinä aikoina, jolloin Levanti palvoi luonnonjumalia, oli yhä olemassa melkoinen joukko niitä, jotka uskoivat El Eljonin, Kaikkein Korkeimman, ylivaltiuteen.

96:7.3 (1060.3) Psalmien kirjan rinnalla ei ole toista uskonnollisten kirjoitusten kokoelmaa, joka pukisi sanoiksi näin valtavan määrän hartautta ja innoittavia ajatuksia Jumalasta. Ja olisi erittäin hyödyllistä, jos tätä ihmeellistä hartauskirjallisuuden kokoelmaa tarkasteltaessa kiinnitettäisiin huomiota jokaisen erillisen ylistys- ja palvontavirren alkulähteeseen ja ajoittumiseen ja muistettaisiin, ettei mikään muu yksittäinen kokoelma kata yhtä pitkää aikaväliä. Psalmien kirjassa kuvastuvat aikojen myötä vaihdelleet jumalakäsitykset, joita Saalemin uskontoon uskovat ovat omanneet koko Levantin alueella, ja se kattaa koko Amenemopen ja Jesajan

välisen aikakauden. Psalmeissa Jumalasta välittyy kuva kaikissa hahmottumisvaiheissaan: karkeasta heimokohtaisen jumaluuden käsitteestä siihen myöhempien aikojen heprealaisten valtavasti laajempaan ihanteeseen, jossa Jahve kuvataan rakastavaksi hallitsijaksi ja armeliaaksi Isäksi.

96:7.4 (1060.4) Ja näin tarkasteltuna tämä psalmien ryhmä muodostaa arvokkaimman ja hyödyllisimmän valikoiman hartaita tuntemuksia, mitä ihminen on kahdenteenkymmenenteen vuosisataan mennessä yhteen koonnut. Tämän virsikokoelman palvonnantäyteinen henki ylittää maailman kaikkien muiden pyhien kirjojen vastaavan hengen.

96:7.5 (1060.5) Jobin kirjassa piirretty monenkirjava kuva Jumaluudesta oli yli kahdenkymmenen mesopotamialaisen uskonnonopettajan tuote lähes kolmensadan vuoden ajalta. Ja tutustuessanne tässä mesopotamialaisten uskomusten kokoelmassa esiintyvään ylevään käsitykseen jumalallisuudesta havaitsette, että nimenomaan Kaldean Urin seutuvilla säilyi parhaiten käsitys todellisesta Jumalasta, silloin kun Palestiinassa vallitsi pimeys.

96:7.6 (1060.6) Jumalan viisaus ja kaikkiallisuus kyllä Palestiinassa useinkin käsitettiin, mutta hänen rakkautensa ja laupeutensa jäi usein käsittämättä. Noiden aikojen Jahve ”lähettää pahoja henkiä hallitsemaan hänen vihamiestensä sielua”; hän on suosiollinen omille ja kuuliaisille lapsilleen, mutta kaikki muut hän sen sijaan kiroaa ja langettaa heille kauheita rangaistuksia. ”Hän tekee kavalain hankkeet tyhjiksi; viisaat hän vangitsee heidän omaan viekkauteensa.”

96:7.7 (1060.7)

Vain Uurista nousi ääni julistamaan Jumalan armoa, ja se sanoi: ”Hän rukoilee Jumalaa, ja Jumala mielistyy häneen ja antaa hänen riemuiten katsella hänen kasvojaan; niin hän antaa ihmiselle jumalallisen vanhurskautensa.” Uurista saarnataan näin pelastusta, jumalallista suosiota, joka saavutetaan uskon kautta: ”Hän on armollinen katuvalle ja sanoo: ’Vapauta hänet, ettei hän mene hautaan; minä olen saanut lunastusmaksun.’ Jos joku sanoo: ’Minä olen tehnyt syntiä ja vääristänyt oikean, mutta se ei minua hyödyttänyt’, Jumala on pelastava hänen sielunsa joutumasta hautaan, ja hän saa nähdä valkeuden.” Sitten Melkisedekin päivien ei levanttilainen maailma ollut kuullut näin raikuvaa ja riemastuttavaa sanomaa ihmisen pelastuksesta kuin oli tämä Elihun, Uurin profeetan ja Saalemin – toisin sanoen Melkisedekin siirtokunnan Mesopotamiassa sijainneen jäännöksen – uskovaisten papin, epätavallinen opetus.

96:7.8 (1061.1)

Ja näin Mesopotamiassa vielä jäljellä olleet Saalemin lähetyssaarnaajat pitivät yllä totuuden valoa heprealaisten kansanheimojen hajaannustilan aikana aina siihen asti, kunnes ilmestyi ensimmäinen siitä pitkästä rivistöstä Israelin opettajia, jotka eivät koskaan levänneet, kun he käsite käsitteeltä rakensivat niin kauan, että oli rakentunut ihanne kaikkien Universaalisesta Luoja-Isästä – niin kauan, että Jahve-käsitteen kehityksen lakikorkeus oli saavutettu.

96:7.9 (1061.2)

[Esittänyt eräs Neadonin Melkisedek.]